

Autoreferat

1. Imię i nazwisko: Grzegorz Nycz

2. Posiadane dyplomy i stopnie:

dr nauk humanistycznych w zakresie nauk o polityce, specjalność stosunki międzynarodowe,

stopień doktora uzyskany w 2009 r. w Instytucie Nauk Politycznych i Stosunków Międzynarodowych Uniwersytetu Jagiellońskiego, rozprawa p.t. *Pomiędzy perswazją a interwencją. Amerykańska polityka krzewienia demokracji po 1989 roku*, promotor: prof. dr hab. Andrzej Mania

mgr stosunków międzynarodowych (2000-2005, UJ),

absolwent studiów doktoranckich w Instytucie Amerykanistyki i Studiów Polonijnych UJ (2005-2009),

mgr ekonomii Uniwersytetu Ekonomicznego w Krakowie (2008-2010),

absolwent studiów podyplomowych z zakresu prawa autorskiego, wydawniczego i prasowego w Instytucie Prawa Własności Intelektualnej UJ (2005-2006).

3. Informacje o dotychczasowym zatrudnieniu w jednostkach naukowych:

zatrudniony od 2011 r. w Instytucie Politologii (IP) Uniwersytetu Pedagogicznego (UP) w Krakowie,

2011-2012 asystent w IP UP,

od 2012 r. adiunkt w IP UP

2011-2013 w Katedrze Ekonomii i Polityki Gospodarczej IP UP,

od 2013 r. w Katedrze Studiów Europejskich - pod obecną nazwą Katedry Studiów Obszarowych IP UP.

4. Wskazanie osiągnięcia naukowego:

a) tytuł monografii: *Teoria odstraszenia i obrona przeciwrakietowa w polityce bezpieczeństwa USA w ujęciu pozimnowojennym*

b) autor: Grzegorz Nycz, tytuł monografii jw., rok wydania 2019 (kwiecień), Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Pedagogicznego, recenzenci: prof. dr hab. Andrzej Mania i prof. dr hab. Marek Pietras

c) Celem naukowym pracy było zanalizowanie nurtów teorii odstraszania nuklearnego kształtowanych od lat 40. XX w. do drugiej dekady XXI wieku z punktu widzenia ich przystawalności do aktualnych wyzwań polityki bezpieczeństwa Stanów Zjednoczonych, uporządkowanych wedle pozimnowojennych ocen osiągnięć USA na polu odstraszania i rewidowanej po zimnej wojnie hierarchii priorytetów bezpieczeństwa jedyne supermocarstwa, ze szczególnym uwzględnieniem zdolności obrony przeciwrakietowej jako narzędzia polityk odstraszania o rosnącym znaczeniu po zimnej wojnie. Autor śledził kolejne fale teorii odstraszania powiązanie ze zmianami technologicznymi oraz doktrynalnymi ery nuklearnej dotyczącymi postępów w udoskonalaniu zdolności rażenia broni jądrowej i termojądrowej oraz środków jej przenoszenia w odniesieniu do rywalizacji zimnowojennej pomiędzy USA a ZSRR. Podstawą naukową pracy były dokumenty źródłowe agencji federalnych USA realizujących politykę bezpieczeństwa narodowego oraz prace w zakresie teorii odstraszania i analiz ich implementacji z wykorzystaniem aparatu matematyczno-statystycznego. Studium oparte zostało na źródłach - dokumentach Białego Domu, National Security Council (NSC), bibliotek prezydenckich, Departamentu Obrony, Departamentu Stanu, CIA, Kongresu, rodzajów sił zbrojnych.

Teorie odstraszania od pierwszych miesięcy ery nuklearnej (wypracowane przez Bernarda Brodiego¹, Thomasa Schellinga², Oscara Morgensterna³, Alberta Wohlstettera⁴, Hermana Kahna⁵ i wielu innych) usiłowały sformułować wyważoną analizę zmian w wojskowości i polityce obronnej wymuszanych przez wprowadzanie broni nuklearnej (a następnie termojądrowej) do arsenałów mocarstw. W teorii odstraszania wyróżnia się cztery fale, następujące:

- od drugiej połowy lat 40. XX w. do pierwszych lat ery termojądrowej, czasu nie tak licznych jeszcze broni atomowych (fala pierwsza),

¹ Bernard Brodie (ed.), *The Absolute Weapon. Atomic Power and World Order*, autorzy: Frederick S. Dunn, Bernard Brodie, Arnold Wolfers, Percy E. Corbett, William T. R. Fox, Harcourt, Brace and Company, New York 1946. Bernard Brodie, *Strategy in the Missile Age*, The RAND Corporation, Princeton University Press, Princeton 1959

² Thomas C. Schelling, *The Strategy of Conflict*, Harvard University, Cambridge, MA-London 1960.

³ Oskar Morgenstern, *Questions on National Defense*, Random House, New York 1959.

⁴ *Nuclear Heuristics: Selected Writings of Albert and Roberta Wohlstetter*, eds. Robert Zarate, Henry Sokolsky, (January 2009), Books Express 2011.

⁵ Herman Kahn, *On Thermonuclear War*, Princeton University Press, Oxford University Press, Princeton-London 1960.

- w okresie rosnącej obfitości broni termojądrowych l. 60 XX w. i wyłaniania się równowagi strategicznej doby gwarantowanego wzajemnego zniszczenia (*Mutual Assured Destruction*, MAD, przy wdrożeniu na potrzeby odstraszania praktycznych zastosowań teorii gier i teorii użyteczności oczekiwanej w połączeniu z teorią racjonalnego wyboru (fala druga),
- od lat 70. XX w. do końca zimnej wojny, w okresie kwestionowania skuteczności odstraszania supermocarstw na podstawie historii zimnowojennych konfliktów zbrojnych oraz racjonalności decydentów przy wskazywaniu psychologicznych i decyzyjnych ograniczeń teorii racjonalnego wyboru (fala trzecia),
- po zakończeniu zimnej wojny, w okresie priorytetyzacji regionalnych zagrożeń WMD przy ograniczaniu arsenałów dawnych supermocarstw i wzroście znaczenia mniejszych potęg nuklearnych oraz terroryzmu (fala czwarta)⁶.

Po okresie monopolu nuklearnego USA zdolności jądrowe (i uzyskane szybko po Stanach Zjednoczonych termojądrowe) ZSRR wymuszały na Stanach Zjednoczonych modyfikacje polityk odstraszania nuklearnego formowanych w pierwszym okresie zimnej wojny w odniesieniu do słabszych względem ZSRR konwencjonalnych zdolności obronnych sprzymierzonych ze Stanami Zjednoczonymi państw zachodnioeuropejskich. Zmasowany odwet (nuklearny) jako doktryna obronna lat 50. XX w. był modyfikowany w kontekście rozbudowywanych zdolności balistycznych i termojądrowych ZSRR w kierunku elastycznego reagowania. U progu lat 60. XX w. w USA (jak i w ZSRR) podejmowane były bardziej intensywne starania na rzecz rozwoju obrony przeciwrakietowej, której niedostateczne zaawansowanie technologiczne nie pozwoliło na zakwestionowanie stanu MAD i względnej równowagi strategicznej między supermocarstwami, widocznej od drugiej połowy lat 60. XX w. i początku lat 70. XX w. (w erze pocisków wielogłowicowych). Postęp kontroli zbrojeń nuklearnych w procesie SALT i ABM poprzez porozumienia z Moskwy (1972 r.) i Władywostoku (1974 r.) doprowadził do formalno-traktatowego utrwalenia równowagi strategicznej na poziomie 2400 rozmieszczonych wyrzutni triady strategicznej każdej ze stron.

⁶ Zob.: Robert Jervis, *Deterrence Theory Revisited*, Review article, *Reviewed Work: Deterrence in American Foreign Policy: Theory and Practice*, by Alexander George and Richard Smoke, "World Politics", Vol. 31, No. 2, January 1979, s. 291-292, 301-302, 312-314. Lawrence Freedman, *Deterrence*, Polity Press, Cambridge 2008, s. 21-23. Reuben Steff, *Strategic Thinking, Deterrence and the US Ballistic Missile Defense Project From Truman to Obama*, Ashgate, Farnham 2013, s. 7, 20. Jeffrey Knopf, *The Fourth Wave in Deterrence Theory Research*, "Contemporary Security Policy", Vol. 31, No. 1, April 2010, s. 1-6 (1-33), https://calhoun.nps.edu/bitstream/handle/10945/38341/inc_knopf_CSP-31-1_2010.pdf;sequence=4. Amir Lupovici, *The Emerging Fourth Wave of Deterrence Theory – Toward a New Research Agenda*, "International Studies Quarterly", Vol. 54, Issue 3, 2010, s. 710-722 (705-732). Elinor Sloan, *Modern Military Strategy*, op. cit., s. 59, 63-64. Keith Payne, *Deterrence in the Second Nuclear Age*, The University Press of Kentucky, Lexington 1996, Kindle edition, loc. 33-53, 199. Colin Gray, *The Second Nuclear Age*, Lynne Rienner, Boulder 1999, s. 7-8, <https://www.questia.com/read/105819551/the-second-nuclear-age>.

Lata 70. XX w. przyniosły zarazem próbę rewizji (podejmowaną przez Alexandra George'a i Richarda Smoke'a, Roberta Jervisa, Irvinga Janisa i Leona Manna, i in.) dotychczasowych teorii odstraszania opisujących stan wzajemnego gwarantowanego zniszczenia w kategoriach teorii racjonalnego wyboru (i użyteczności oczekiwanej), aktualizowanych w oparciu (m.in.) o nowe metody psychologii, ekonomii (teorii przewidywań Amosa Tversky'ego i Daniela Kahnemana) i analizy decyzyjnej ukazujące ograniczenia racjonalnych zachowań decydentów politycznych na przykładzie kryzysów i konfliktów międzynarodowych, także tych, w których wzajemne odstraszanie supermocarstw nie zapobiegło wojnom na pełną skalę (w tym w Wietnamie).

Ukazujące postęp teorii odstraszania (i ich ograniczenia) w okresie zimnej wojny i po jej zakończeniu omawiane w pracy modele formalne (matematyczno-statystyczne) łączące teorię gier z teorią racjonalnego wyboru i użyteczności oczekiwanej w zakresie statystyczno-matematycznych badań odstraszania omówione zostały na podstawie (m.in.) prac Bruce'a Russetta⁷, Paula Hutha⁸, Bruce Bueno de Mesquita⁹, Roberta Powella¹⁰, Franka Zagare i Marca Kilgoure'a¹¹, Stephena Quackenbusha¹². W pracy omówione zostały także prace teoretyków rozwijających poszczególne obszary teorii odstraszania, z uwzględnieniem jego wymiaru taktycznego, problemów równowagi między zbrojeniami ofensywnymi i defensywnymi (za George'm Questerem¹³), rozszerzonego odstraszania i problemów zarządzania kryzysowego w sytuacji wymuszonego odstraszania oraz reagowania na kryzys nuklearny (za Patrickiem Morganem¹⁴, Stephenem Cimbalą). Rozwój teorii odstraszania naświetlony został w powiązaniu z uporządkowaniami rywalizacji ery nuklearnej w teorii stosunków międzynarodowych.

Koniec zimnej wojny (po dekadzie wznowienia intensywnego wyścigu zbrojeń, obejmującego także próbę raptownego podniesienia rangi obrony przeciwrakietowej za sprawą Inicjatywy Obrony Strategicznej R. Reagana) oznaczał konieczność rewizji teorii odstraszania

⁷ Bruce Russett, *The Calculus of Deterrence*, "The Journal of Conflict Resolution", Vol. 7, No. 2, June 1963, s. 97-109, <http://www.jstor.org/stable/172796>. Paul Huth, Bruce Russett, *Testing Deterrence Theory: Rigor Makes a Difference*, "World Politics", Vol. 42, No. 4, July 1990, s. 466-501.

⁸ Paul K. Huth, *Extended Deterrence and the Prevention of War*, Yale University Press, New Haven and London 1988.

⁹ Bruce Bueno de Mesquita, *The War Trap*, Yale University Press, New Haven and London 1981.

¹⁰ Robert Powell, *Nuclear Deterrence Theory. The Search for Credibility*, Cambridge University Press, Cambridge 1990-2008.

¹¹ Frank C. Zagare, Marc D. Kilgour, *Perfect Deterrence*, Cambridge University Press, Cambridge 2000.

¹² Stephen Quackenbush, *Understanding General Deterrence. Theory and Application*, Palgrave Macmillan, New York 2011.

¹³ George Quester, *Offense and Defense in the International System*, John Wiley & Sons, New York 1977

¹⁴ Patrick Morgan, *Deterrence Now*, Cambridge University Press, New York 2003

i doktryn obronny Stanów Zjednoczonych w odniesieniu do zmniejszenia rangi zagrożeń konfliktu supermocarstw (i ich arsenałów nuklearnych) przy jednoczesnym wzroście znaczenia zagrożeń poziomu regionalnego i liczby regionalnych potęg rozwijających arsenały broni masowego rażenia, w tym nuklearne. Zmiany w teorii odstraszenia okresu pozimnowojennego omawiane były w pracy w odniesieniu do (m.in.) ustaleń Lawrence'a Freedmana, Colina Graya¹⁵, Elinor Sloan, Reubena Steffa, Amira Lupoviciego. Teoretyczne i praktyczne analizy roli obrony przeciwrakietowej w polityce odstraszenia USA wyprowadzane były w świetle wcześniejszych prac (m.in.) Ernesta Yanarelli, Donalda Baucoma, Andrew Futtera, Keira Liebera i Daryla Pressa, Jamesa Lindsaya i Michaela O'Hanlona, Victorii Samson, Marka Czajkowskiego¹⁶.

Matematyczno-statystyczne badania prawdopodobieństwa skuteczności obrony przeciwrakietowej, których wyniki zawarte zostały w prezentowanej monografii habilitacyjnej, oparte zostały o modele Deana Wilkeninga, George'a N. Lewisa, Laury Grego, Jamesa Lebovica i Michaela Armstronga, z uwzględnieniem krytyki skuteczności obrony przeciwrakietowej USA przeprowadzonej przez Theodore'a Postola w odniesieniu do taktycznych zestawów obrony przeciwrakietowej Patriot. Nowe wyzwania dla polityki obronnej i obrony przez odstraszenie po zimnej wojnie unaoczniały także zagrożenia powodowane przez międzynarodowe organizacje terrorystyczne (zwłaszcza radykalnych islamistów) uwidocznione przez zamachy terrorystyczne z 11 września 2001 r., w wyniku których USA zaangażowały się w kosztowne kampanie zbrojne w państwach islamskich (w Afganistanie i w Iraku) prowadzone pod hasłami wojny z terroryzmem oraz ograniczania zagrożeń związanych z bronią masowego rażenia. Wzrost zagrożeń międzynarodowych doby wojny z terroryzmem i mocarstw mniejszych prowadzących programy nuklearne tworzące aktualne i potencjalne zagrożenia wojskowe (Korei Północnej i Iranu) prowadził do rozwoju inwestycji w obronę przeciwrakietową USA (po odejściu od traktatu ABM w 2001-2002 r.) i NATO, obejmujących Polskę i inne państwa Europy Środkowo-Wschodniej (przy sprzeciwie autorytarnej Rosji W. Putina wobec takich inwestycji, jako utrudnienia dla ekspansji militarnej

¹⁵ Colin Gray, *The Second Nuclear Age*, Lynne Rienner, Boulder 1999, s. 7-8,
<https://www.questia.com/read/105819551/the-second-nuclear-age>

¹⁶ Ernest Yanarella, *The Missile Defense Controversy. Technology in Search of a Mission*, University of Kentucky Press, Lexington 2002. Stephen Cimbala, *Shield of Dreams. Missile Defenses in U.S. and Russian Nuclear Strategy*, Naval Institute Press, Annapolis 2008. Andrew Futter, *Ballistic Missile Defense and US National Security Policy. Normalisation and acceptance after the Cold War*, Routledge, London-New York 2013. James M. Lindsay, Michael E. O'Hanlon, *Defending America. The Case for Limited National Missile Defense*, Brookings Institution Press, Washington D.C. 2001. Victoria Samson, *American Missile Defense. Guide to the Issues*, Praeger, Santa Barbara 2010. Marek Czajkowski, *Obrona przeciwrakietowa w stosunkach międzynarodowych*, Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego, Kraków 2013. Keir Lieber, Daryl Press, *The Rise of U.S. Nuclear Primacy*, "Foreign Affairs", Vol. 85, No. 2, March/April 2006, s. 42-54.

prowadzonej przy wykorzystaniu odstraszania nuklearnego). W pracy analiza nurtów teorii odstraszania i wykorzystywanej w jej obrębie metodologii powiązana została z przeglądem i analizą modyfikacji polityk bezpieczeństwa, obrony i doktryn odstraszania administracji prezydentów USA z perspektywy okresu pozimnowojennego, w tym drugiej dekady XXI w., gdy postępy porozumienia Nowy START z 2010 r. zostały zagrożone w wyniku napięć po agresji Rosji przeciw Ukrainie, rywalizacji zbrojeniowej i odejścia od traktatu INF przez USA w 2018-2019 roku, uzasadnionego przez pogwałcenie przez Rosję tego traktatu potwierdzone przez NATO.

Praca wykorzystuje metody i narzędzia analizy statystycznej do ewaluacji zdolności obrony przeciwrakietowej jako rosnącego na znaczeniu (od lat 80. XX w.) instrumentu polityki odstraszania mocarstw na poziomie teatrów działań wojennych i skali globalnej poprzez badania prawdopodobieństwa skuteczności segmentów obrony przeciwrakietowej w rozkładzie dwumianowym. W pracy wykorzystane zostały także narzędzia analizy statystycznej do badań trendów wydatków budżetowych USA na cele obronne, arsenału strategicznego i obrony przeciwrakietowej (w tym analiza regresji, test t-Studenta, test zgodności chi kwadrat, współczynnik korelacji, statystyka F, analiza wariancji).

Analiza statystyczna (rozkład Bernoulliego) za D. Wilkeningiem¹⁷ potwierdzała wyższe korzyści z podnoszenia skuteczności pojedynczej pocisków przechwytyjących niż ze zwiększania ich liczby przechwytyjącej pojedynczą atakującą głowicę, przy czym skuteczność testowa segmentów obrony przeciwrakietowej USA - stopniowo podnoszona, do poziomu uśrednionego ok. 81,5% wedle danych Agencji Obrony Przeciwrakietowej (*Missile Defense Agency*, MDA) - w 2018 r. pozostawała poniżej pułapu 90% przybliżającego przechwyt pełny. W oszacowaniach probabilistycznych szczelna obrona zapewniana była dopiero w sposób bezpieczny na pułapie 95% skuteczności pojedynczej pocisków przechwytyjących¹⁸. Badania prowadzone w kontekście szans związanych z wykorzystaniem samej obrony

¹⁷ Dean Wilkening, *A Simple Model for Calculating Ballistic Missile Defense Effectiveness*, "Science & Global Security", 1999, Vol. 8, No. 2, s. 187-188 (183-215),

https://cisac.fsi.stanford.edu/sites/default/files/Simple_Model_for_BMD

¹⁸ James H. Lebovic, *The Law of Small Numbers: Deterrence and National Missile Defense*, "The Journal of Conflict Resolution", Vol. 46, No. 4, August 2002, s. 470-471 (455-483), <http://www.jstor.org/stable/3176187>. Peter Zimmerman, *Pork Bellies and the SDI*, "Foreign Policy", No. 63 (Summer 1986), s. 78-79, <http://www.jstor.org/stable/1148757>

George N. Lewis, *Technical Controversy. Can Missile Defense Work?*, w: *Regional Missile Defense from a Global Perspective*, ed. Catherine McArdle Kelleher, Peter Dombrowski, Stanford University Press, Stanford 2015, Kindle edition, loc. 1299-1689.

Laura Grego, George N. Lewis, David Wright, *Shielded from Oversight. The Disastrous US Approach to Strategic Missile Defense*, Appendix 8, Union of Concerned Scientists, July 2016, <http://www.ucsusa.org/sites/default/files/attach/2016/07/Shielded-from-Oversight-appendix-8.pdf>

przeciwrakietowej w warunkach konfliktu musiały uwzględniać doświadczenia historyczne (i kontrowersje dotyczące użycia baterii Patriot w wojnie o Kuwejt, operacji Iracka Wolności, w czasie izraelskich operacji obronnych 2012 i 2014 r. oraz w konflikcie jemeńskim do 2018 r.) związane z niepewnym rezultatem wojennego wykorzystania obrony przeciwrakietowej jako narzędzia walki taktycznej i wspierania polityk obrony poprzez odstraszenie. Głośnym echem odbił się spór o faktyczną i deklarowaną skuteczność Patriot w 1991 r.¹⁹, przy osiągnięciach późniejszych w doskonaleniu tej broni zauważalnych na przykładzie interwencji w Iraku w 2003 r.²⁰ i późniejszych operacji izraelskiej Żelaznej Kopuły²¹, zbliżonej do *Patriot Advanced Capability* (PAC). Niedoskonałe wciąż zdolności obrony przeciwrakietowej są przyczynkiem do analiz wykorzystania pierwszego uderzenia (konwencjonalnego lub nuklearnego) przeciwko arsenałowi nuklearnemu przeciwnika i środkom jego przenoszenia, rozpatrywanego w ujęciu probabilistycznym w niniejszej pracy na przykładzie sporu o północnokoreański program budowy broni atomowej i termojądrowej, załagowanego deklaracjami w sprawie pokojowej denuklearyzacji Półwyspu Koreańskiego w 2018 roku.

W okresie prezydentury R. Reagana powszechne zainteresowanie Inicjatywą Obrony Strategicznej (*Strategic Defense Initiative*, SDI) łączyło się z wyzwaniem prześcignięcia ZSRR w rywalizacji strategicznej poprzez potencjalną (futurystyczną) zdolność zatrzymania siłami obrony przeciwrakietowej zmasowanego strategicznego ataku ICBM Związku Radzieckiego w liczbie kilku tysięcy głowic. SDI opierała takie plany na orbitalnych nośnikach przechwytujących, których wprowadzenie do użycia w 1989 r. było jeszcze zbyt trudne technologicznie, a ze względu na koniec zimnej wojny zostało zredukowane do poziomu obrony przed zagrożeniami o ograniczonej skali (*Global Protection Against Limited Strikes*, GPALS) wprowadzony przez G. H. W. Busha, a następnie wycofane przez Billa Clintona i

¹⁹ Jeremiah Sullivan, Dan Fenstermacher, Daniel Fisher, Ruth Howes, O'Dean Judd, Roger Speed, *Technical Debate over Patriot Performance in the Gulf War*, „Science & Global Security”, Vol. 8, 1999, s. 42, 55, 41-98, <http://citeseerx.ist.psu.edu/viewdoc/download?doi=10.1.1.864.6245&rep=rep1&type=pdf>.

Theodore Postol, George Lewis, *Video Evidence on the Effectiveness of Patriot during the 1991 Gulf War*, „Science & Global Security”, 1993, Vol. 4, s. 3, 34 (1-63), <http://scienceandglobalsecurity.org/archive/sgs04lewis.pdf>.

Theodore Postol, *Statement*, Committee on Government Operations, U.S. House of Representatives, April 7, 1992, *Optical Evidence Indicating Patriot High Miss Rates during the Gulf War*, EE 162 Random Processes for Communication and Signal Processing, Fall 2004, <http://ee162.caltech.edu/notes/postol.pdf>

²⁰ Victoria Samson, *American Missile Defense. Guide to the Issues*, Praeger, Santa Barbara 2010, s. 104-105.

Richard Dean Burns, *The Missile Defense Systems of George W. Bush. A Critical Assessment*, Praeger, Santa Barbara 2010, s. 74-75.

Marek Czajkowski, *Obrona przeciwrakietowa w stosunkach międzynarodowych*, Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego, Kraków 2013, s. 266.

²¹ Jeremy Sharp, *Israel's Iron Dome Anti-Rocket System: U.S. Assistance and Coproduction*, September 30, 2014, CRS, <https://www.fas.org/sgp/crs/mideast/IN10158.pdf>

zastąpione naziemną Narodową Obroną Przeciwrakietową (*National Missile Defense*, NMD)²². W okresie urzędowania G. W. Busha za sprawą, m.in., nacisku neokonserwatystów oraz zagrożeń unaocznionych przez zamachy z 11 września 2001 roku, które skłoniły USA do nowych interwencji wojskowych i priorytetyzacji wojskowych narzędzi umacniania pozycji międzynarodowej, inwestycje USA w obronę przeciwrakietową były szybko zwiększane, dzięki czemu w 2017 r. łączne nakłady USA na ten cel (od 1985 r.) wzrosły do 190 mld dol. (wobec ok. 53 mld dol. do 2001 roku)²³. Po 2001 r. rozwinięte zostały inwestycje w naziemną obronę przeciwrakietową środkowej fazy lotu pocisku (*Ground-based Midcourse Defense*, GMD) z planowanymi bazami w Polsce i Czechach, opartymi o umowy z 2008 roku, zamienionymi w 2009 r. przez B. Obamę na nabrzeżne bazy morskiego systemu obrony przeciwrakietowej (*Aegis Ashore*) Europejskiego Etapowego Podejścia Adaptacyjnego (*European Phased Adaptive Approach*, EPAA) w Polsce i Rumunii.

Zagrożenie ze strony Korei Pn. i Iranu przyniosło wzrost inwestycji w BMD teatru działań wojennych, w tym rozmieszczenie terminalnej obszarowej obrony przeciwrakietowej wyższego pułapu (*Terminal High Altitude Area Defense*, THAAD) w Korei Południowej. Co istotne, Polska na podstawie umowy z 2018 r. dołączyła do grona państw - nabywców systemów Patriot. Zmianą o znaczeniu geopolitycznym o wielkim udziale w obniżeniu stabilności w Europie miała agresja Rosji przeciw Ukrainie w 2014 r. oraz nielegalna aneksja Krymu. Ekspansja wojskowa autorytarnej Rosji W. Putina zagroziła wschodniej flance NATO, wzmacnianej w odpowiedzi Europejską Inicjatywą Reasekuracyjną (*European Reassurance Initiative*) B. Obamy, kontynuowaną przez D. Trumpa pod nazwą Europejskiej Inicjatywy Odstraszania (*European Deterrence Initiative*), której towarzyszyło rozmieszczenie wojsk USA w Polsce i późniejszy plan bazy stałej reklamowany przez Polskę jako Fort Trump. Ważną zmianą dotyczącą procesu kontroli zbrojeń okazało się poparte przez NATO wypowiedzenie przez USA umowy w sprawie likwidacji pocisków nuklearnych średniego zasięgu (*Intermediate Nuclear Forces*, INF) zapowiadane w 2018 r. i zrealizowane w 2019 r. ze względu na łamanie tej umowy przez Rosję (i, być może, rozwój sił nuklearnych ChRL).

Omawiane w pracy zmiany we współczesnej teorii i doktrynie odstraszania USA okresu pozimnowojennego można pokrótce scharakteryzować jako próby poszukiwania równowagi

²² Donald Baucom, *The Rise and Fall of Brilliant Pebbles*, "The Journal of Social, Political and Economic Studies", Vol. 29, No. 2, Summer 2004, s. 143-146 (143-190), <http://highfrontier.org/oldarchive/Archive/hf/The%20Rise%20and%20Fall%20of%20Brilliant%20Pebbles%20-Baucom.pdf>

²³ MDA, *Historical Funding for MDA FY85-17*, Fiscal Year (FY in Billions), https://www.mda.mil/global/documents/pdf/FY17_histfunds.pdf.

między globalnym a regionalnym wymiarem zaangażowania zagranicznego supermocarstwa. Istotnym czynnikiem reform doktrynalnych obejmujących odstraszanie były postępy technologii precyzyjnego rażenia celów wzmacnianej zdolnościami satelitarnymi, które dały podstawy nowej triady strategicznej wprowadzonej przez D. Rumsfelda w 2002 r., która podnosiła rangę konwencjonalnych zdolności rażenia, systemów komunikacji i obrony przeciwrakietowej w realizacji celów odstraszania strategicznego, wcześniej rozdzielonych między strategiczne bombowce, okręty podwodne i pociski ICBM²⁴.

5. Pozostałe osiągnięcia naukowe:

Autor ok. 40 publikacji naukowych (polsko- i anglo-języcznych), w tym (łącznie z wskazaną wyżej) trzech monografii naukowych, trzech rozdziałów w monografiach naukowych (w tym anglojęzycznej), dwunastu artykułów w czasopismach naukowych (w tym z ministerialnych listy A oraz z listy B), dziewiętnastu artykułów w zbiorowych pracach monograficznych (pokonferencyjnych).

Autor wydał w 2016 r. monografię „W poszukiwaniu *equilibrium*. Równowaga strategiczna i polityka bezpieczeństwa USA w latach 1945-2015” (564 strony) zrecenzowaną przez prof. dr. hab. Andrzeja Manię i prof. dr. hab. Jadwigę Kiwerską (Wydawnictwo Naukowe UP) oraz monografię „Promowanie demokracji w polityce zagranicznej USA po 11 września 2003 roku” (247 stron) zrecenzowaną przez prof. dr. hab. Michała Chorośnickiego i prof. dr. hab. J. Kiwerską (Wydawnictwo Naukowe UP, 2013).

Opublikował osiem rozdziałów i artykułów anglojęzycznych, w tym artykuł w „Korea Observer” (nr 3 tom 49, 2018 r.) z ministerialnej listy A (p.t. *The North Korean Nuclear Crisis and U.S.-led Missile Defense Responses in Probabilistic Analysis*) poświęcony zdolnościom obrony przeciwrakietowej w ujęciu probabilistycznym w odniesieniu do północnokoreańskiego kryzysu nuklearnego, rozdział (współautorstwo) w monografii anglojęzycznej (*Donald J. Trump Presidency: International Perspectives*, ed. J. Dixon, M. Skidmore, wyd. Westphalia Press, 2018) poświęconej prezydenturze D. Trumpa. Wydawał artykuły naukowe w „Ad Americam”, „Politei”, „Przeglądzie Geopolitycznym”, „Annales Universitatis Paedagogicae

²⁴ Donald Rumsfeld, *Annual Report of the Secretary of Defense*, 2002, s. 85-92, http://history.defense.gov/Portals/70/Documents/annual_reports/2002_DoD_AR.pdf?ver=2014-06-24-153732

Cracoviensis Studia Politologica”, Pracach Komisji Geografii Przemysłu Polskiego Towarzystwa Geograficznego”, (pełny wykaz publikacji w załączniku).

Publikacje autora uporządkowane zostały w obrębie trzech pól badawczych, ukazujących chronologiczną i problemową ewolucję prowadzonych badań, obejmujących:

a) prace skupionych wokół polityki zagranicznej USA i promowania demokracji (publikacje związane z tematyką rozprawy doktorskiej),

b) publikacje rozwijające studia nad polityką bezpieczeństwa Stanów Zjednoczonych w kontekście głównych wyzwań międzynarodowych ukazujących wspólne interesy i przedsięwzięcia obronne USA i Polski (w UE i NATO), w tym obrony przeciwrakietowej (publikacje wydawane po doktoracie),

c) prac dotyczące teorii i praktyki odstraszania nuklearnego w polityce bezpieczeństwa USA, z uwzględnieniem roli obrony przeciwrakietowej (publikacje poprzedzające starania habilitacyjne).

Pola badawcze:

a) **polityka zagraniczna USA i wspieranie demokratyzacji w kontekście przemian środowiska międzynarodowego po zimnej wojnie analizowanych z perspektywy polityk bezpieczeństwa systemu sojuszy Stanów Zjednoczonych**

W badaniach prowadzonych w oparciu o rozprawę doktorską, która stała się podstawą monografii wydanej w 2013 roku autor rozwijał studia nad problematyką wspierania demokratyzacji jako celu i narzędzia polityki zagranicznej USA, w kontekście transformacji Europy Środkowo-Wschodniej po zimnej wojnie oraz w ramach wojny z terroryzmem na krajach muzułmańskich (ze szczególnym uwzględnieniem Iraku), a także w ramach polityk sankcji wymierzonych w reżimy autorytarne w różnych częściach świata. Autor prowadził także porównania polityk bezpieczeństwa i zagranicznych USA i UE w zakresie wspierania demokratyzacji i sankcji przeciw państwom autorytarnym, szczególnie rozpatrując kryzysy związane z zagrożeniami proliferacji broni masowego rażenia (Korea Północna, Iran, Syria), obok problemów samych rządów autorytarnych i ich międzynarodowych reperkusji (Rosja, Białoruś, Birma).

Publikacje dotyczące pola badań polityka zagraniczna USA i wspieranie demokratyzacji obejmowały, m.in.:

- monografie i rozdziały w monografiach

- *Promowanie demokracji w polityce zagranicznej USA po 11 września 2001 roku*, Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie, Kraków 2013,
- *Transformacja Europy Środkowo-Wschodniej – w stronę nowej gospodarki w: Przemiany w gospodarce światowej – wybrane aspekty* pod red. Janina Pach, Dorota Murzyn, Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie, Kraków 2013, ss. 111-151,

- artykuły w czasopismach naukowych

- *Nowa gospodarka w Polsce po transformacji systemowej – problemy węzłowe*, w: „Prace Komisji Geografii Przemysłu Polskiego Towarzystwa Geograficznego”, 2013, nr 22, ss. 9-24,
- *Questioning the Neoliberal Paradigm: a Critique of the Washington Consensus in Historical Perspective*, „Ad Americam. Journal of American Studies”, volume 11, 2010, ss. 79-90,
- *Amerykańska polityka krzewienia demokracji w Europie Wschodniej w latach 1989-1991*, „Przegląd Zachodni” nr 1(334), rok LXVI, styczeń-marzec 2010, s. 207-225,
- *Od krucjaty Wilsona do krucjaty Reagana. Kształtowanie amerykańskiej polityki krzewienia demokracji*, „Politeja”, 2(12)/2009, s. 299-322,
- *Dylematy interwencjonizmu: USA wobec kryzysu politycznego na Haiti w latach 1990-2000*, „Ameryka Łacińska. Kwartalnik Analityczno-Informacyjny”, rok XVII 2009, nr 4 (66), s. 67-72,
- *In the Shadow of the 'War on Terror': Democracy Promotion and US Policy Towards Latin America During the Presidency of G.W. Bush*, „Politeja”, The Journal of the Faculty of International and Political Studies of the Jagiellonian University, No 2/2 (10/2), Kraków 2008, s. 37-48,
- *Rola Międzyamerykańskiej Karty Demokratycznej w budowie kolektywnego systemu wspierania demokracji w Zachodniej Hemisferze. Wybrane zagadnienia*, „Ameryka Łacińska. Kwartalnik Analityczno-Informacyjny”, rok XVI 2008, nr 1 (59), s. 41-46,
- *The Evolution of Neoconservative Foreign Policy Agenda – from The Cold War to the New Millennium. Selected Issues*, „Ad Americam. Journal of American Studies”, volume 8, 2007, s. 53-67,

- rozdziały w publikacjach zbiorowych

- *Teoretyczne spojrzenia na procesy przemian ustrojowych (demokratycznych) – wizja środkowowschodnioeuropejskiego sukcesu demokratyzacyjnego na tle porównań międzynarodowych*, w: *Pomiędzy demokracją a autorytaryzmem. Dylematy państw Europy Środkowo-Wschodniej*, red. Grzegorz Haber, Olga Krayevska, Bożena Wroniszewska, Wydawnictwo Uniwersytetu Opolskiego, Opole 2018, s. 13-25,
- *Instrumenty obrony porządku demokratycznego w ramach Wspólnej Polityki Zagranicznej i Bezpieczeństwa UE*, w: *Bezpieczeństwo Europy i Unii Europejskiej w czasach kryzysu*, redakcja naukowa Magdalena Musiał-Karg, Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, Poznań 2016, s. 147-164,
- *Meandry promowania demokracji. Analiza skutków amerykańskiej interwencji w Iraku*, w: *Normy, wartości i instytucje we współczesnych stosunkach międzynarodowych*, pod

redakcją Elżbiety Stadtmüller i Łukasza Fijałkowskiego tom 2, Polskie Towarzystwo Studiów Międzynarodowych i Wydawnictwo Rambler, Warszawa 2015, s. 181-202,

- *The role of strategic communications, public diplomacy and international broadcasting in the United States' 'War Against Terror' in the Middle East*, w: *Transatlantic Encounters. Philosophy, Media, Politics, The American Studies and Media Series, Volume 3*, red. E. H. Oleksy, W. Oleksy, Peter Lang Verlag, Frankfurt am Main, 2011, s. 157-165,
- *Confronting the Global Frontier: The Promotion of American Democracy as a Challenge to the Multipolar World Order*, w: *The United States and the World: from Imitation to Challenge*, Andrzej Mania, Łukasz Wordliczek (eds.), Wyd. UJ, Kraków 2009, s. 179-186,
- *Libertadores z Waszyngtonu. Kontrowersje wokół polityki "promowania demokracji" w Ameryce Łacińskiej po zimnej wojnie*, w: *„Doświadczenie demokracji w Ameryce Łacińskiej”*, red. Marta Kania, Anna Kaganiec-Kamieńska, Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego, Kraków 2008, s. 249-258.

b) główne problemy bezpieczeństwa międzynarodowego i europejskiego, w tym obrony przeciwrakietowej, z perspektywy relacji USA-Polska z uwzględnieniem roli UE

Studia badawcze prowadzone przez autora obejmowały w istotnym stopniu problematykę wymiaru bezpieczeństwa współczesnych relacji polsko-amerykańskich, w ujęciach odpowiadających kluczowym obszarom tych stosunków - transformacji i integracji Polski z kręgiem euro-atlantyckim, kampanii przeciwko terroryzmowi po 11 września 2001 r. i wojnie w Iraku oraz w Afganistanie, a od drugiej połowy pierwszej dekady XXI w. sprawom rozwoju systemów obrony przeciwrakietowej obejmujących Europę Środkową. W ujęciach badawczych dotyczących problemu interwencji zbrojnych i wspierania demokratyzacji autor analizował także skuteczność sankcji międzynarodowych oraz próby państwowotwórcze mocarstw zachodnich (*state-building, nation-building*) w perspektywie porównawczej. Autor w publikacjach dotyczących zaangażowania międzynarodowego USA i UE starał się porównać polityki tych obu kluczowych aktorów w najbardziej trudnych i kontrowersyjnych obszarach sporów międzynarodowych, w tym w polityce wobec państw autorytarnych (zagrożających bezpieczeństwu regionalnemu) i w ramach wspierania transformacji demokratycznych.

Problemy inwestycji w obronę przeciwrakietową po wypowiedzeniu przez USA traktatu ABM z punktu widzenia Europy Środkowej wysuwały się na plan pierwszy sporów międzynarodowych związanych z roszczeniami autorytarnej Rosji W. Putina do korzystania z imperialnych wpływów w dawnym bloku wschodnim. Zarazem polityka interwencji zbrojnych w krajach muzułmańskich (w Iraku, który pod dyktando Saddama Husajna znalazł się na obrzeżach cywilizowanego świata) tworzyła niekorzystny obraz supermocarstwa uwikłanego w niekończące się wojskowe batalie, których pokojowego zakończenia nie zawsze można było

się spodziewać. W tym kontekście sprawa budowy elementów systemu *Ground-based Midcourse Defense*, obrony przed pociskami ICBM tworzonej dla terytorium USA do rozmieszczenia w Polsce i w Czechach, przyciągnęła uwagę politologów i specjalistów stosunków międzynarodowych jako potencjalne podniesienie rangi Europy Środkowej w globalnej rywalizacji mocarstw w dziedzinie odstraszania. Po modyfikacji planów GMD w kierunku zredukowanej - pod presją Rosji - Aegis Ashore Polska pozostała w kręgu bliskich sojuszników militarnych USA, a jej rangę jako głównego aktora wschodniej flanki NATO podniosła mobilizacja Stanów Zjednoczonych i mocarstw zachodnich by wzmocnić zdolności odstraszania konwencjonalnego i strategiczno-taktycznego po agresji Rosji przeciw Ukrainie i zwrocie Ukrainy w kierunku Zachodu.

Publikacje pola badań główne problemy bezpieczeństwa z perspektywy relacji USA-Polska z uwzględnieniem wyzwań bezpieczeństwa europejskiego podejmowanych przez UE obejmowały (m.in.):

- monografie i rozdziały w monografiach

- (współautorstwo z Karolem Bieńkiem) *Trump's Presidency: The "New Cold War" and US-Poland Security Ties*, w: *Donald J. Trump Presidency: International Perspectives*, ed. John Dixon and Max Skidmore, Westphalia Press, Washington D.C. 2018, s. 137-155,
- *Różnicowanie polityki USA wobec krajów Europy Wschodniej po roku 1989*, w: *Amerykomania*, księga jubileuszowa ofiarowana profesorowi Andrzejowi Mani, tom 2, pod red. Włodzimierza Bernackiego i Adama Walaszka, Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego, Kraków 2012, s. 605-621,

- artykuły w czasopismach naukowych

- *Wyzwania polityki budowania państw (state-building) w doświadczeniach USA i UE. Przykład iracki*, w: „*Annales Universitatis Paedagogicae Cracoviensis Studia Politologica*” XVI, 213, Wydawnictwo Naukowe UP, Kraków 2016, s. 93-110,
- *Towarzystwa przyjaźni międzynarodowej – przeszłość i teraźniejszość w III RP*, „*Annales Universitatis Paedagogicae Cracoviensis Studia Politologica*” XIV 181, Wydawnictwo Naukowe UP, Kraków 2015, s. 165-183,

- rozdziały w publikacjach zbiorowych

- *A threat of ISIS to the state-building efforts in the Middle East through the prism of changing U.S. strategic objectives in the region*, w: *Political dilemmas of the Arab and Muslim world*, edited by Rafał Ożarowski, Wojciech Grabowski, Rambler Press, Warsaw 2017, s. 77-104,
- *Analiza skutków amerykańskiej polityki debaasyfikacji irackiej państwowości z perspektywy rozwoju struktur państwa islamskiego*, w: *Współczesne zagrożenia bezpieczeństwa*, red. Grzegorz Ciechanowski, Michał Romańczuk, Jan Pilżys, Uniwersytet Szczeciński, Szczecin 2017, s. 59-80,
- *Sankcje we wspólnej polityce zagranicznej i bezpieczeństwa Unii Europejskiej - wymiar polityczno-dyplomatyczny, ekonomiczny i obronny*, w: *Współczesne wyzwania*

- bezpieczeństwa europejskiego*, red. Przemysław Mazur i Olga Wasiuta, Wydawnictwo Attyka (i Uniwersytet Pedagogiczny im. KEN w Krakowie), Kraków 2016, s. 91-104,
- *Pomoc rozwojowa Unii Europejskiej a wspieranie demokratyzacji - rys historyczny*, w: *Unia Europejska i Polska wobec międzynarodowej współpracy na rzecz rozwoju*, red. Anna Skolimowska, Bartosz Jankowski, Wydawnictwo Naukowe UKSW, Warszawa 2016, s. 127-158,
 - *Bezpieczeństwo i demokracja: problem reżimów autorytarnych w polityce stabilizacji otoczenia międzynarodowego Unii Europejskiej*, w: *Polityka bezpieczeństwa w wymiarze globalnym, europejskim i krajowym: uwarunkowania, koncepcje, działania*, red. Paweł Grata i Marek Delong, Wydawnictwo Uniwersytetu Rzeszowskiego, Rzeszów 2015, s. 83-95,
 - *Transformacja wspierana z zewnątrz. Polskie przemiany ustrojowe w polityce USA*, w: *25 lat polskiej transformacji systemowej – dokonania i wyzwania*, red. Łukasz Danel, Jerzy Kornaś, Wydawnictwa AGH, Kraków 2014, s. 187-204,
 - *Tarcza antyrakietowa w polityce bezpieczeństwa Polski* w: *Bezpieczeństwo RP. Historia – ekonomia – polityka. Studia z zakresu bezpieczeństwa państwa*, pod redakcją Andrzej Żebrowski, Andrzej Jaeschke, Robert Kłaczyński, Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie, Kraków 2013, ss. 57-75.

c) studia nad teorią i praktyką odstraszania ery nuklearnej z uwzględnieniem rozwoju obrony przeciwrakietowej

Badania nad politykami odstraszania zostały przez autora rozwinięte w książce „W poszukiwaniu *equilibrium*: równowaga strategiczna i polityka bezpieczeństwa USA w latach 1945-2015” śledzącej przebieg zimnowojennej rywalizacji zbrojeniowej Stanów Zjednoczonych i ZSRR oraz ewolucję polityk bezpieczeństwa nuklearnego USA w erze pozimnowojennej. W studiach nad arsenałami strategicznymi supermocarstw nuklearnych oraz doktrynami obronno-wojennymi ich wykorzystywania okresu bipolarnego i pozimnowojennego autor oparł analizę na dokumentach źródłowych Departamentu Obrony USA, NSC, bibliotek prezydenckich, NATO, Połączonych Sztabów, Kongresu i agencji federalnych odpowiedzialnych za bezpieczeństwo narodowe.

W ramach opublikowanych recenzowanych prac naukowych autor podejmował problematykę teorii odstraszania, zbrojeń nuklearnych i obrony przeciwrakietowej w kontekście współczesnych zmian polityki zagranicznej i bezpieczeństwa Stanów Zjednoczonych w odniesieniu do wyzwań międzynarodowych podejmowanych przez państwa obszaru euro-atlantycznego, w tym zagrożeń eskalacji wyścigu zbrojeń i rywalizacji pomiędzy Rosją (stopniowo także Chinami) a mocarstwami zachodnimi.

Z perspektywy roku 2019 w odniesieniu do problematyki odstraszania i obrony przeciwrakietowej rozwijane w publikacjach wydanych przez autora, w tym książce „W

poszukiwaniu *equilibrium...*” na czołowy plan wysunęło się (poparte przez NATO) wypowiedzenie przez USA traktatu INF z 1987 r., któremu nie bez kozery przypisano szczególne znaczenie jako milowego kroku do zakończenia zimnej wojny, przypieczętowanego przez porozumienia START. Nowa zimna wojna - pojęcie kontrowersyjne - której nadejście część obserwatorów (Edward Lucas²⁵) dostrzegała już w drugiej połowie pierwszej dekady XXI w., widoczna w świetle agresji Rosji przeciw Ukrainie, może być oceniana jako adekwatne podsumowanie zmian w stosunkach Rosji z Zachodem w okresie prezydentury W. Putina. Wojna Rosji przeciw Gruzji a następnie Ukrainie okazała ograniczenia procesu rozszerzenia NATO i deficyt bezpieczeństwa na jego rubieżach. Tym samym Polska jako państwo graniczne nowej zimnej wojny zajęła znaczące miejsce w globalnej rywalizacji w wymiarze odstraszania, w której wyjątkowo ważną, coraz widoczniejszą, rolę odgrywa obrona przeciwrakietowa - analizowana przez autora w ujęciu probabilistycznym.

Po rozpoczęciu budowy bazy Aegis Ashore w Redzikowie w 2016 r. (obok wcześniej zbudowanej w rumuńskim Deveselu) Polska dołączyła do państw goszczących jedno z najbardziej zaawansowanych systemów obrony przeciwrakietowej na świecie, a jej zdolności obronne rozwijane w bliskim partnerstwie z USA podnieść ma dodatkowo zakup baterii Patriot PAC-3, na który zdecydowało się wcześniej kilkanaście państw - sprzymierzeńców USA, w tym Niemcy, Holandia, Turcja, Rumunia, państwa arabskie.

Publikacje pola badań odstraszanie obejmowały:

- monografie i rozdziały w monografiach

- monografia habilitacyjna p.t. *Teoria odstraszania i obrona przeciwrakietowa w polityce bezpieczeństwa USA w ujęciu poziomnowojennym*, Wyd. Naukowe UP, Kraków 2019 (kwiecień).
- *W poszukiwaniu equilibrium. Równowaga strategiczna i polityka bezpieczeństwa USA w latach 1945-2015*, Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie, Kraków 2016.

- artykuły naukowe

- *The North Korean Nuclear Crisis and U.S.-led Missile Defense Responses in Probabilistic Analysis*, w: „Korea Observer”, Nr 3 Tom 49 2018, s. 401-435,
- *Geopolityczny wymiar poszukiwań równowagi strategicznej i narzędzi odstraszania w polityce bezpieczeństwa USA w XXI wieku*, w: „Przegląd Geopolityczny”, Tom 22 2017, s. 50-72,

²⁵ Edward Lucas, *The New Cold War. Putin's Threat to Russia and the World*, Bloomsbury, London 2014. Por. Rajan Menon, Eugene Rumer, *Conflict in Ukraine. The Unwinding of the Post-Cold War Order*, The Massachusetts Institute of Technology Press, Cambridge 2015. Marvin Kalb, *Imperial Gamble: Putin, Ukraine, and the New Cold War*, Brookings Institution Press, Washington D.C. 2015. Olga Wasiuta i Sergiusz Wasiuta, *Wojna hybrydowa Rosji przeciwko Ukrainie*, Arcana, Kraków 2017. Stephen Rosefield, *The Kremlin Strikes Back. Russia and the West after Crimea's Annexation*, Cambridge University Press, New York 2017.

- rozdziały w publikacjach zbiorowych

- *Agresja Rosji przeciw Ukrainie i „nowa zimna wojna” jako zagrożenie dla bezpieczeństwa Polski oraz Europy Środkowo-Wschodniej*, w: *Wojna – wojsko – bezpieczeństwo poprzez stulecia i epoki. Studia i materiały, tom III*, redakcja Andrzej Aksamitowski, Renata Gałaj-Dempniak, Danuta Okoń, Aleksander Smoliński, Henryk Walczak, Andrzej Wojtaszak, Uniwersytet Szczeciński, Szczecin 2018, s. 141-166,
- *Tarcza przeciwrakietowa w Europie: koncepcje, inicjatywy, idee*, w: *Europa i Unia Europejska w czasach kryzysu: wybrane aspekty*, pod redakcją naukową Andrzeja Stelmacha, Mirosława Skarżyńskiego, Wydawnictwo Naukowe Wydziału Nauk Politycznych i Dziennikarstwa Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza, Poznań 2017, s. 41-53,
- *Strategiczna rywalizacja USA-ChRL i amerykańskie oceny zagrożeń łączonych z wyłanianiem się antyzachodniego porozumienia sino-rosyjskiego*, w: *Stany Zjednoczone - Chiny: w stronę dwubiegunowości?*, red. Joanna Ciesielska-Klikowska, Magdalena Marczuk-Karbownik, Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego, Łódź 2017, s. 25-53,
- *Program Nuclear Sharing w polityce odstraszania NATO doby pozimnowojennej z uwzględnieniem roli taktycznych sił nuklearnych*, w: *Wojna – wojsko – bezpieczeństwo poprzez stulecia i epoki*, redakcja Andrzej Aksamitowski, Renata Gałaj-Dempniak, Henryk Walczak, Andrzej Wojtaszak, Uniwersytet Szczeciński, Szczecin 2016, s. 464-483,
- *Inicjatywy dotyczące tarczy antyrakietowej w Europie Środkowej*, w: *Europa Środkowo-Wschodnia w procesie transformacji i integracji: wymiar bezpieczeństwa*, redakcja Henryk Chałupczak, Marek Pietraś, Justyna Misiągiewicz, Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa im. Szymona Szymonowica w Zamościu, Wydawnictwo Officina Simonidis, Zamość 2016, s. 69-84.

Aktywność naukowa (towarzystwa naukowe) i projekty badawcze

Konferencje naukowe

Uczestnik ok. trzydziestu międzynarodowych i krajowych konferencji naukowych (załącznik), w tym *World International Studies Committee Fifth Global International Studies Conference* na Tajwanie (2017). Członek Polskiego Towarzystwa Studiów Międzynarodowych i International American Studies Association.

Międzynarodowe projekty badawcze

Udział w międzynarodowym projekcie badawczym p.t. Historia jako przedmiot i instrument współczesnych zatargów międzynarodowych, którego kierownikami są prof. Jan Rydel i prof. Stefan Troebst w ramach którego odbyła się anglojęzyczna konferencja międzynarodowa *History as an Instrument of Contemporary International Conflicts* w dniach 25-27.X.2018 r. organizowana przez UP we współpracy (m.in.) z Leibniz Institute for the History and Culture of Eastern Europe (przygotowywana jest anglojęzyczna monografia pokonferencyjna w wydawnictwie De Gruyters).

Do druku przygotowana jest czwarta zrecenzowana monografia tego autora p.t. „Mocarstwa nuklearne rywalizujące z USA i polityki odstraszania w XXI wieku”.

Grzegorz Nyr